

Weź oddech – młodzi na rzecz czystego powietrza e-kurs

Instrukcja dla nauczyciela i nauczycielki

Oddajemy w Wasze ręce pierwszą część e-kursu dla młodzieży. W tej instrukcji w pytaniach i odpowiedziach wyjaśnimy jego zasady i cel. Mamy nadzieję, że będzie dla Was wsparciem w realizacji *Weź oddech w Białymstoku* oraz okazją do współpracy z młodzieżą. Zapraszamy Was do zadawania pytań i komentowania formuły e-kursu.

Powodzenia!
Wimieniu zespołu Weź oddech
Justyna Zamojda

Jaki jest cel e-kursu?

Kurs ma na celu pomoc grupie uczniowskiej w zrealizowaniu projektu uczniowskiego oraz zwiększyć wiedzę młodzieży na temat niskiej emisji.

Co składa się na e-kurs?

E-kurs składa się z **trzech części**, każda z nich to **dokument PDF**, w którym znajduje się ok. 10 slajdów. Na slajdach uczniowie i uczennice znajdują pytania, zadania do wykonania, quizy, kwestie do przemyślenia, fragmenty tekstu do przeczytania. Staraliśmy się, aby e-kurs był jak najbardziej interaktywny i wymagał zaangażowania młodzieży. Na niektórych slajdach znajdują się linki (odnośniki do stron internetowych) – żeby zobaczyć treść zdania (np. film) trzeba w nie kliknąć.

Jaka jest rola uczniów i uczennic w kursie?

Uczniowie i uczennice są głównymi odbiorcami e-kursu. Wszystkie zadania i pytania są kierowane bezpośrednio do nich. Zadaniem młodzieży jest przeczytanie treści, które znajdują się w kursie, odpowiedzenie na pytania (i sprawdzenie poprawności odpowiedzi na ostatnim slajdzie) oraz wykonanie zadania domowego.

Jaka jest moja – nauczyciela / nauczycielki – rola w kursie?

Rolą nauczyciela/nauczycielki jest wsparcie uczniów w zrealizowaniu e-kursu poprzez się z przekazanie uczniom treści kursu internetowego i stworzenie warunków, w których mogą wykonywać zadania (komputer z dostępem do Internetu). Warto, aby nauczyciel zapoznał treściami kursu przed wręczeniem ich uczniom. Na ostatnim slajdzie znajdują się odpowiedzi na pytania zdane w kursie – warto zwrócić uwagę uczniów, aby nie sprawdzali od razu odpowiedzi tylko zapoznawali się z kursem slajd po slajdzie. Uczniowie powinni być w stanie wykonać większość zdań samodzielnie, dobrze jednak, aby czuli że zawsze mogą poprosić o pomoc nauczyciela .

W zadaniu szóstym (strona 8 e-kursu) uczniowie są proszeni o dyskusję w grupie – rolą nauczyciela może być wsparcie uczniów w rozmowie i pomoc w odniesieniu pytań do sytuacji lokalnej.

Ważne, aby po zakończeniu danej części e-kursu nauczyciel podsumował z młodzieżą jej realizację zadając pytania pomocnicze, np. Czego nauczyliście się w tej części e-kursu? Jak możemy to wykorzystać w naszej pracy? Czy współpracowaliście w grupie?

Jak uczniowie i uczennice powinni być przygotowani do realizacji e-kursu?

Dobrze, aby młodzież była już po pierwszych lekcjach na temat niskiej emisji – kurs pomoże im zweryfikować swoją wiedzę.

Czego będą dotyczyły kolejne części e-kursu?

Kolejne części kursu będą dotyczyły następujących zagadnień:

- Pierwsza część (16 września) – wprowadzenie do tematu niskiej emisji, sprawdzenie swojej wiedzy na pomocą quizów i testów.
- Druga część (07 października) – planowanie swojego projektu, przykłady innych projektów młodzieżowych.
- Trzecia część (28 października) – podsumowanie projektu i informacja zwrotna.

Kiedy powinniśmy realizować e-kurs?

To zależy od nauczyciela i grupy uczniowskiej – możecie go realizować podczas lekcji, po lekcjach, w ramach koła zainteresowań. Aby wykonać pierwszą część kursu potrzebny jest komputer z dostępem do Internetu oraz coś do notowania odpowiedzi. Realizacja pierwszej części kursu zajmie Wam ok. godziny.

Czym są zadania domowe w e-kursie?

Na końcu każdej części e-kursu znajduje się zadanie do wykonania wraz z terminem przesłania odpowiedzi do koordynatorki. Odpowiedź może przesłać nauczyciel lub sami uczniowie na maila: justyna.zamojda@ceo.org.pl lub za pomocą Facebooka Weź oddech. Zadania mają na celu wsparcie realizacji projektu i większe zaangażowanie młodzieży w tematykę ochrony czystości powietrza.

WEŹ ODDECH W BIAŁYMSTOKU - MŁODZI NA RZECZ CZYSTEGO POWIETRZA.

E-KURS

Co to jest e-kurs
"Weź oddech w Białymstoku"
i dlaczego warto wziąć w nim udział?
Zobaczcie filmik, aby się przekonać:

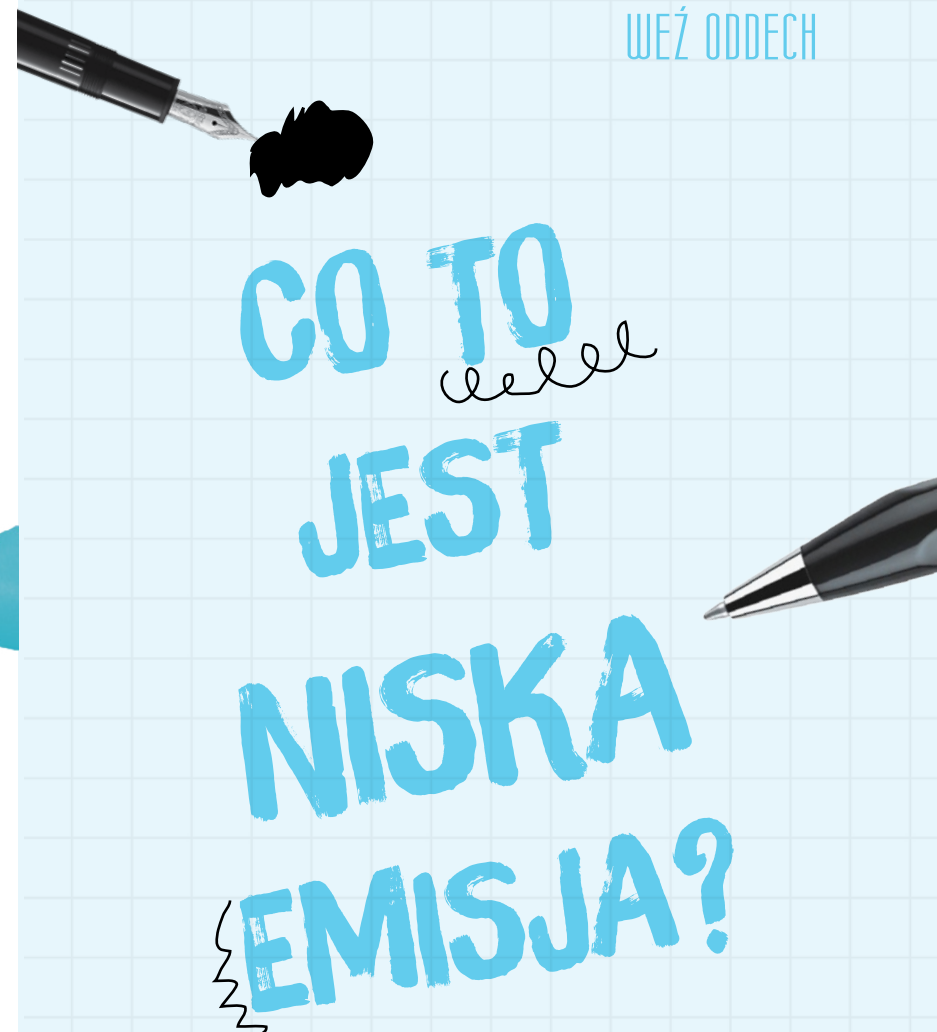
W tej części e-kursu:

- ➡ zwiększycie i sprawdzicie swoją wiedzę na temat czystości powietrza,
- ➡ zastanowicie się jak Wy możecie wpłynąć na poprawę stanu powietrza w Waszej okolicy,
- ➡ dowiedziecie się skąd w Waszej okolicy może brać się niska emisja.

Ta część kursu składa się z 10 slajdów, praca z nimi zajmie Wam ok. 1 godziny. Przygotujcie kartkę i długopis do notowania. Kurs jest dla Was i ma na celu wspieranie Waszego uczenia się - działajcie w grupie i nie obawiajcie się złych odpowiedzi :) Powodzenia!

ZADANIE PIERWSZE

Zastanówcie się przez chwilę **co to jest niska emisja** i zapiszcie definicję na kartce. Kiedy będziecie gotowi, sprawdźcie odpowiedź na następnym slajdzie.

NISKA EMISJA

to emisja szkodliwych pyłów i gazów na małej wysokości (do 40 metrów) powstająca w wyniku nieefektywnego spalania paliw w domowych piecach. Do paliw tych należy zazwyczaj węgiel niskiej jakości, drewno lub nielegalnie spalane odpady. Przyczyną niskiej emisji są również zanieczyszczenia pochodzące z transportu, głównie z samochodów i innych pojazdów spalinowych. Niska emisja jest głównym źródłem smogu*.

**Smog jest nienaturalnym zjawiskiem atmosferycznym powstającym w wyniku połączenia zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego (wytworzanych przez człowieka) z niekorzystnymi zjawiskami naturalnymi, takimi jak duża wilgotność powietrza (mgła) i brak wiatru. Słowo "smog" pochodzi od dwóch angielskich słów – smoke (dym) i fog (mgła).*

ZADANIE DRUGIE

Prawda czy fałsz?

Odpowiedzcie na poniższe pytania.

1. Smog nie powoduje poważnych konsekwencji zdrowotnych.
2. W Polsce najczęściej zanieczyszczeń powietrza produkuje przemysł.
3. Wiosną i latem powietrze jest czystsze.
4. 70 % polskiej energii pochodzi z węgla.
5. Niska emisja jest przyczyną powstawania smogu.
6. Londyn jest czystszy niż Łądek Zdrój.
7. Problem niskiej emisji występuje znacznie częściej w dużych miastach niż w mniejszych miejscowościach i na wsiach.
8. Efekty smogu są porównywalne z paleniem papierosów.

Odpowiedzi na pytania znajdziecie na ostatnim slajdzie w e-kursie.

PRAWDA

CZY

FAŁSZ?

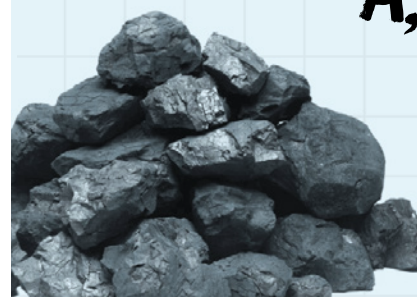

ZADANIE TRZECIE

Obejrzyjcie 5-minutowy fragment filmu „Punkt krytyczny” i odpowiedzcie na pytania:

1. Z jakiego powodu polskie budynki mieszkalne zużywają tak dużo energii?
a) nie są ocieplone i energia „ucieka”
b) w piecach palimy opałem, który jest niskiej jakości
c) napięcie prądu (230 V) w polskich gniazdkach jest zbyt wysokie
2. Ile węgla na osobę zużywa się w tej chwili w Polsce?
a) ok. 0,5 kg
b) ok. 2 kg
c) ok. 10 kg
3. Jaki ma związek fragment obejrzanego przez Was filmu ze zmianą klimatu? Pytanie otwarte.

Odpowiedzi na pytania znajdziecie na ostatnim slajdzie w e-kursie.

A, B CZY C?

ZADANIE CZWARTE

Wykonajcie poniższe zadania:

1. Czy znacie źródła informacji o zanieczyszczeniu powietrza? Wypiszcie wspólnie najciekawsze narzędzie i spróbujcie wybrać ulubione.

2. Benzo[a]piren to rakotwórcza substancja, której głównym źródłem w Polsce jest nieefektywne spalanie paliw w domowych piecach oraz emisja komunikacyjna pochodząca z silników spalinowych. Benzo[a]piren znajduje się również w dymie papierosowym.

W Białymstoku jego średnie roczne stężenie w powietrzu wynosi 1,6 ng/m³. Oznacza to, że rocznie niepalący białostoczanin, przebywający 4 godziny dziennie na dworze “wypala” 721 papierosów!

Ile takich “papierosów” przypadło do tej pory na członków Waszej grupy projektowej?

Odpowiedzi na pytania znajdziecie na ostatnim slajdzie w e-kursie.

ZADANIE PIĄTE

Oglądając **animację** przejdźcie po ekologicznym Krakowie.

Porozmawiajcie w grupie na jeden z poniższych tematów:

- ☞ Co to znaczy, że transport jest zrównoważony?
- ☞ Na końcu animacji znajdują się możliwe działania na rzecz czystego powietrza - które z nich byłyby najbardziej potrzebne w Waszej okolicy?

Ciekawe organizacje z terenu Białegostoku, które działają na rzecz czystego powietrza lub mogą wesprzeć wasze działania:

- **Rowerowy Białystok**
- **Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych**
- **Centrum Aktywności Społecznej**
- **Stowarzyszenia na Rzecz Eko-Rozwoju "Agro-Group"**
- **Instytut Działań Miejskich**

DLA CIEKAWSKICH

ZADANIE SZÓSTE

Odpowiedzcie w grupie na poniższe pytania i zastanówcie się na ich podstawie czego może dotyczyć Wasz projekt uczniowski.

Możecie poprosić o pomoc nauczyciela/nauczycielkę.

1. Czy w Waszej okolicy znajduje się dużo domów opalanych węglem? W jaki sposób mieszkańcy ogrzewają swoje domy?
2. Czy w okolicy Waszej szkoły znajdują się stojaki na rowery?
3. Czy mieszkańcy Waszej okolicy wiedzą o złym stanie powietrza?
4. Czy mieszkańcy Waszej okolicy wiedzą co mogą zrobić, aby działać na rzecz czystego powietrza?
5. Czy w Waszej okolicy jest dostęp do transportu publicznego (tramwaj, autobus)?
6. Czy w Waszej okolicy znajdują się ścieżki rowerowe?
7. Czy w Waszej okolicy znajduje się dużo zieleni (drzew, krzewów, żywopłotów)?
8. Czy łatwo jest w Waszej okolicy znaleźć informacje na temat stanu jakości powietrza?

Możecie również pracować z mapą, nanosić odpowiedzi i zaznaczać konkretne miejsca. Jestem pewna, że poznacie Swoje miasto z zupełnie innej perspektywy.

**ODPOWIEDZ
NA
PYTANIA**
~~~~~

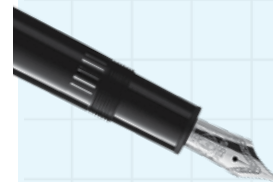
ZADANIE DOMOWE DO WYBORU:

1. Przedstawcie w formie graficznej (zdjęcie, plakat, film itp.) najczęstsze przyczyny niskiej emisji w okolicy Waszej szkoły.
2. Jeśli zainteresował Was temat diagnozowania przyczyn niskiej emisji to wydrukujcie jedną z kart pracy do diagnozy, znajdującą się [tutaj](#) i przeprowadźcie ankietę w swojej społeczności lokalnej.

Odpowiedź na zadanie domowe prześlijcie na adres justyna.zamojda@ceo.org.pl do **04 listopada**.

My natomiast 07 listopada prześlemy Wam kolejny odcinek e-kursu pełen pomysłów na działania.
Do zobaczenia!

Justyna Zamojda, koordynatorka programu

PRZYŚLIJ
ODPOWIEDŹ
DO 04-GO
LISTOPADA!

ODPOWIEDZI

Zadanie drugie

1. **Nie**, smog powoduje choroby układu oddechowego (w tym np.: astmę, alergie oddechowe, infekcje i stany zapalne dróg oddechowych, choroby układu krążenia i choroby onkologiczne (w tym rak płuc).
2. **Nie**, aż 88 % zanieczyszczeń pochodzi z ogrzewania domów i mieszkań.
3. **Tak**, późną jesienią i zimą zaczynamy ogrzewać domy i rośnie niska emisja, która wpływa na większe zanieczyszczenie powietrza i smog.
4. **Nie**, w rzeczywistości to ponad 80 %.
5. To **częściowo prawda**. Jednak aby mówić o smogu potrzebne są również określone warunki atmosferyczne (tzn. mgła). Smog to połączenie dwóch angielskich słów - smoke (dym) i fog (mgła).
6. **Nie**, Łądek Zdrój - mimo że jest miejscowością uzdrowską - ma zdecydowanie bardziej zanieczyszczone powietrze niż Londyn - przez dekady kojarzony z zanieczyszczeniem powietrza wynikającym z rewolucji przemysłowej.
7. **Nie**, powietrze w mniejszych miejscowościach może być tak samo lub bardziej zanieczyszczone jak w dużych miastach.

W mniejszych miejscowościach i na wsi jest więcej domów jednorodzinnych często ogrzewanych węglem. Z kolei w miastach spotykamy większe natężenie ruchu pojazdów spalinowych, które powodują emisję komunikacyjną.

8. **Tak**, szkodliwe substancje obecne w papierosach znajdują się również w zanieczyszczonym powietrzu (np. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, takie jak benzo[a]piren).

Zadanie trzecie

1. a), b)
2. c)
3. Np. związki węgla produkowane w wyniku pozyskiwania energii z węgla kopalnego wpływają na zwiększenie się temperatury na Ziemi.

Zadanie czwarte

1. Aplikacja Kanarek, Alarmy smogowe, strona Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, i wasze propozycje!
2. $721 \times \text{średni wiek uczestników} \times \text{liczba osób w grupie}$.

WEŻ ODDECH – MŁODZI NA RZECZ CZYSTEGO POWIETRZA

E-KURS – CZĘŚĆ II

W jaki sposób przeprowadzić projekt młodzieżowy?

*Poznajemy zasady realizacji oraz kryteria
dobrego projektu młodzieżowego*

W tej części e-kursu:

- ☞ Dowiedziecie się, jak formułować temat projektu i określać jego cel.
- ☞ Dowiedziecie się czym jest projekt informacyjny oraz jak go przygotować.
- ☞ Dowiedziecie się czym jest projekt rzeczniczy oraz jak go przygotować.
- ☞ Poznacie ciekawe projekty dotyczące czystości powietrza.

PROJEKT – CO TO W OGÓLE JEST?

Projekt można porównać do pieczenia ciasta dla przyjaciół.

1. Najpierw **wyznaczamy temat** – „Nauka pieczenia ciasta” oraz **cel** – „Chcemy ugościć przyjaciół, poprzez przygotowanie pysznego ciasta”. Później dowiadujemy się, jakie ciasto lubią Wasi znajomi. OK, już wiecie, że szarlotka będzie odpowiednia na spotkanie – w projektowym języku właśnie dokonaliście **diagnozy potrzeb** Waszego otoczenia!
2. Następnie ustalacie, co musicie zrobić, by ciasto powstało: stworzyć listę potrzebnych składników, znaleźć czas na zakupy oraz na przygotowanie ciasta. Macie więc już **listę zadań oraz termin**, kiedy te wszystkie rzeczy się wydarzą.
3. Dodatkowo dziadek zadeklarował swoją pomoc. Super! Jest więc i **sojusznik**. Przed wizytą przyjaciół, wspólnie z dziadkiem zabieracie się do pieczenia: ktoś wyrabia ciasto, dziadek obiera i kroci jabłka, inne osoby odpowiadają za nakrycie do stołu. Krótko mówiąc: **działacie!**
4. Swoich przyjaciół gościsz pyszną szarlotką: to tak, jak **publiczna prezentacja efektów projektu**. Niektórzy ze znajomych mówią, że pyszne, inni trochę kręcą nosem na nadmiar cynamonu – to możemy porównać do **podsumowania projektu** oraz do informacji zwrotnej, którą dajemy sobie nawzajem w grupie projektowej.

Zapoznajcie się z **krótkim filmikiem** o tym, jak zrobić projekt edukacyjny.

1.
TEMAT / CEL / DIAGNOZA

2.
PLAN ZADAŃ / HARMONOGRAM

3.
DZIAŁANIE

4.
**PREZENTACJA EFEKTÓW PROJEKTU
/ INFORMACJA ZWROTNA**

GRUPA PROJEKTOWA - WASZA SIŁA!

Tworzenie grupy projektowej to pierwszy i zarazem kluczowy etap projektu, mający istotny wpływ na przebieg zdarzeń.

Dobra grupa projektowa stara się ze sobą regularnie spotykać. Stałość spotkań pozwoli Wam lepiej rozłożyć pracę na kolejne tygodnie, dzięki czemu zmniejszycie ryzyko niewywiązania się z części zadań.

Kolejnym krokiem po integracji grupy projektowej i wyznaczeniu stałych terminów spotkań jest spisanie kontraktu. Kontrakt to zbiór zasad dotyczących współpracy w grupie. Propozycje zasad może zgłosić każda uczestnicząca w projekcie osoba, ale aby zostały one przyjęte, musi je zaakceptować reszta zespołu.

Stwórzcie kontrakt na większym arkuszu papieru, podpiszcie i powieście w widocznym miejscu, w sali spotkań.

Cwiczenie: **Kontrakt**

ĆWICZENIE!

Zastanówcie się indywidualnie, jakie są Wasze osobiste powody udziału w projekcie. Określcie swoje mocne strony i motywacje. Spiszcie sobie na własnej kartce:

1. Moje moce – co potrafię?
2. Moje osiągnięcia – co zrobiłem/zrobiłam?
3. Mój rozwój – czego chcę się nauczyć?
4. Kto i jak może pomóc mi w rozwoju?

W JAKI SPOSÓB WYZNACZAĆ TEMAT ORAZ CEL PROJEKTU?

Temat

Na początku projektu należy określić jego temat oraz wyznaczyć cel. Te dwa elementy muszą ze sobą współgrać ale nie oznaczają tego samego! Temat projektu zwykle jest **bardziej obszerny i ogólny niż cel**, możecie go poszukiwać wszędzie - w szkole i poza nią, w swojej dzielnicy, miasteczku, w życiu codziennym, możecie zainspirować się filmem, postem na Facebooku. To może być np. „Spalanie odpadów w domowych piecach”, „Komunikacja miejska w Warszawie” lub „Rowery w naszej gminie”.

Cel

Kolejnym etapem jest określenie celu projektu.
Odpowiedzcie sobie na pytania: *Czego chcę się nauczyć?*
Co chcę zrozumieć? Co zamierzam osiągnąć?

Cele projektu powinny być dla Was zrozumiałe oraz realistyczne, a poza tym **konkretne** i sformułowane w **formie efektu**, a nie działania.

Przykład

W projekcie pn. „Niska emisja w mojej miejscowości”, celem może być „Dowiemy się, co wpływa na jakość powietrza w naszej gminie”, a nie „Jakość powietrza w naszej gminie”. Określenie tego, jaka jest jakość powietrza w naszej gminie jest już działaniem, czyli czynnością, która przybliży Was do osiągnięcia celu projektu.

ĆWICZENIA!

Zbieranie pomysłów na projekt:

Generator pomysłów

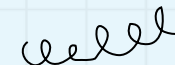
Planowanie działań:

Kwiatki projektowe

Podział zadań:

Działania na start

Harmonogram

NARZĘDZIA UŁATWIAJĄCE PRACĘ W PROJEKCIE:

- ☞ Do tworzenia harmonogramu możecie wykorzystać **Kalendarz Google** – stwórzcie swój grupowy kalendarz, w którym określacie, kiedy dane działanie ma się wydarzyć.
- ☞ Do podziału zadań idealny jest **Excel**. Przygotujcie tabelkę, składającą się z wierszy *Nazwa działania*, a pod nią w każdym wierszu - co musi się wydarzyć, by dane działanie zrealizować. Teraz przechodźcie do kolumn. Obok działań dopiszcie datę realizacji, a w kolejnej kolumnie kto za to odpowiada. Taki arkusz możecie przenieść do Google Doc. i udostępnić wszystkim osobom z grupy.
- ☞ Do bieżącej komunikacji możecie wykorzystać **grupę na Facebooku**, utworzoną tylko na Wasze projektowe potrzeby. Jeśli nie macie konta na Facebooku, możecie skorzystać z prostego narzędzia pn. Slack, WhatsApp, Padlet.
- ☞ Do tworzenia grafik wykorzystajcie bezpłatne narzędzie **Canva**. Filmy możecie nagrywać telefonem komórkowym, a montować je w Youtube Movie Maker (możecie też dodawać dźwięk oraz napisy do Waszego filmu).
- ☞ **Dokumentujcie** swoje działania na różnych etapach realizacji projektu – notatki i zdjęcia przydadzą się nie tylko do promocji tej jednej inicjatywy, ale również będą pomocne w celu uwiarygodnienia swoich doświadczeń. Bardzo ciekawą metodą dokumentacji projektu jest stworzenie e-książki, przy wykorzystaniu: www.bookcreator.com

DOBRY PROJEKT, CZYLI JAKI?

KRYTERIA PROJEKTU

EDUKACYJNEGO

Wiecie już czym jest projekt, potraficie określić temat oraz wyznaczyć jego cel. Teraz nadszedł czas, by zapoznać się z kryteriami dobrego projektu. Kryteriami, czyli zasadami, których przestrzeganie sprawia, że projekt można określić mianem dobrego i kompletnego. Oto one:

- ☞ Ustalimy zasady współpracy w grupie, które sprawiają, że będziemy się w niej czuć swobodnie i komfortowo.
- ☞ Określimy podział obowiązków. Każda osoba będzie miała przyporządkowane minimum jedno zadanie, za które będzie odpowiedzialna.
- ☞ Wybierzemy koordynatora/koordynatorkę naszej grupy i określimy jego/jej zadania.
- ☞ Grupa projektowa będzie spotykać się systematycznie.
- ☞ Uczniowie i uczennice będą wykonywać swoje zadania samodzielnie, a nauczyciel/nauczycielka będzie pełnił rolę wspierającą.
- ☞ Po zakończeniu projektu informacyjnego przeprowadzimy podsumowanie pracy grupy i spiszemy wnioski na przyszłość.
- ☞ Każda osoba w grupie projektowej otrzyma informację zwrotną (również nauczyciel/nauczycielka).

Wybierz jedno kryterium, którego realizacja jest dla Ciebie najważniejsza i napisz na kartce uzasadnienie swojego wyboru. Odpowiedzią wymień się z inną osobą z grupy i przez chwilę porozmawiajcie o wybranych przez siebie kryteriach. Pamiętaj, by nie oceniać wyboru swoich kolegów i koleżanek – bardzo możliwe jest, że w grupie wskażecie zupełnie inne kryteria jako ważne. Różnorodny wybór wskazuje o różnorodności potrzeb i opinii.

KAMPANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNA – CO TO TAKIEGO?

KARTA PRACY
KAMPANIA
INFORMACYJNO-
EDUKACYJNA

Projekt informacyjny przeprowadza się po to, aby przekazać większej grupie odbiorców i odbiorczyń jakąś konkretną treść. Np. w Waszych projektach możecie informować mieszkańców i mieszkanki miejscowości o skutkach zdrowotnych wynikających z emisji komunikacyjnej i zachęcać ich do ograniczenia korzystania z samochodów.

Na co należy zwrócić uwagę, realizując projekt informacyjny:

§ 1

Selekcja informacji – wybierzcie 2-3 informacje, które chcecie przekazać w ramach kampanii. Nie zasypujcie Waszych odbiorców i odbiorczyń nadmiarem informacji, starczy jedna ale precyzyjna np. „Wybierz rower!”.

§ 2

Dobrze wybrane kanały informowania – należy dokładnie ustalić, o czym chcecie informować oraz w jaki sposób. Do osoby w Waszym wieku łatwiej dotrzecie przygotowując kampanię na Facebooku, zaś seniorka woli dostać do ręki wydrukowaną ulotkę. Musicie dostosować formę i kanał komunikatu do potrzeb konkretnej grupy odbiorców i odbiorczyń.

§ 3

Przygotowanie na różne pytania - podczas projektu możecie spotkać się z wieloma pytaniami, bądźcie gotowi, by na nie odpowiedzieć. Osoby, do których chcecie dotrzeć,

mogą zapytać o źródło danych, na których opieracie Wasze materiały, mogą czuć potrzebę poznania większej ilości informacji.

§ 4

Ulotki to nie wszystko! Pewnie często zdarzyło się Wam dostać na ulicy ulotkę – czy zawsze zapoznacie się z jej treścią? Zastanówcie się z jakich innych sposobów komunikacji możecie skorzystać.

§ 5

Otwartość na różnorodne reakcje - może być tak, że z Waszą kampanią dotrzecie do bardzo dużej liczby osób. Może być też tak, że osoby, które napotkacie nie będą chętne na rozmowę z Wami. Dajcie szansę innym na niewchodzenie w interakcję. Jeśli takich sytuacji jest wiele, warto przemyśleć, co może być przyczyną - podejmijcie refleksję i wdrażajcie do projektu odpowiednie zmiany.

PROJEKT RZECZNICZY – CO TO TAKIEGO?

KARTA PRACY PROJEKT RZECZNICZY

Rzecznictwo, mówiąc najprościej, to występowanie w imieniu kogoś na rzecz jakiejś sprawy (np. ograniczenia niskiej emisji). Jest to walka „o coś”, zabranie głosu w celu rozwiązania konkretnego, jasno określonego problemu. Rzecznictwo polega na dotarciu do osób decyzyjnych (np. burmistrza lub rady miasta) i przekonaniu ich, aby zajęły się problemem. Np. w Waszych projektach możecie stworzyć petycję w sprawie dostawienia większej liczby stojaków na rowery przed szkołą.

Na co należy zwrócić uwagę, realizując projekt rzeczniczy:

§ 1

Selekcja informacji – wybierzcie jeden konkretny cel projektu. Celem projektu rzeczniczego jest podjęcie próby wprowadzenia zmian w znanej Wam okolicy. Nie starajcie się zmieniać zbyt dużo rzeczy na raz.

§ 2

Dobrze wybierzcie adresata rzecznictwa – Aby dobrze wyznaczyć adresata działań, może być potrzebne sprawdzenie kompetencji poszczególnych instytucji i urzędników. Kto w urzędzie miasta odpowiada za ochronę środowiska? Kto jest właścicielem danego terenu? Takie informacje często znajdują się na stronie internetowej urzędu, w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) lub można je uzyskać telefonicznie.

§ 3

Realizując projekt rzeczniczy, należy pamiętać o możliwościach i ograniczeniach naszego adresata, np.

przedstawicieli samorządu lokalnego. W urzędzie każda decyzja wymaga dużo czasu i formalności.

§ 4

Różne style działania. Petycję możecie wydrukować i zbierać podpisy wśród mieszkańców lub opublikować ją w internecie. Jeśli mieszkańcy waszej miejscowości nie korzystają aktywnie z sieci, zdecydujcie się na petycję tradycyjną. Możecie również połączyć te dwie metody.

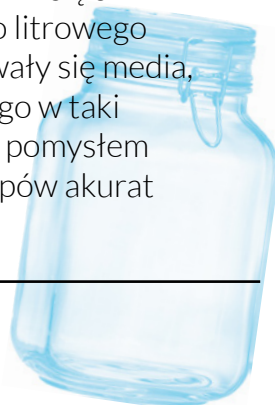
§ 5

Kto zainteresuje się projektem? - Zastanówcie się, kto może być zainteresowany tym, aby wasz cel został zrealizowany, kto może zostać Waszym sojusznikiem. Zwróćcie się do nich z prośbą o podpisanie, promowanie i udostępnianie informacji o waszym działaniu. Zastanówcie się, czy wśród mieszkańców miejscowości nie ma jakiejś lokalnie znanej osoby, która mogłaby poprzeć wasze działania.

PRZYKŁADY CIEKAWYCH PROJEKTÓW

Słoik z powietrzem z Podlasia

Prosta rzecz, na Allegro w lutym 2016 roku pojawił się słoik z czystym powietrzem z Podlasia. Koszt jednego litrowego słoika to aż 150 zł za sztukę! Aukcją zainteresowały się media, min. Radio Zet. Wykorzystanie portalu aukcyjnego w taki niekonwencjonalny sposób, może być ciekawym pomysłem na akcję informacyjną. Może ktoś w trakcie zakupów akurat trafi na taką aukcję i skłoni go ona do refleksji?

Piosenka o smogu

Posłuchajcie [piosenki kabaretu Czwartej Fali](#) (Alvaro Soler ft. Monika Lewczuk PARODIA).

Piosenka, film, sztuka teatralna, kabaret, musical – to formy, które możecie wykorzystać do zrealizowania Waszego projektu informacyjnego.

Petycja BAS

Przykładem projektu rzeczniczego jest petycja on-line (przygotowanie dokumentu, zebranie podpisów i przekazanie petycji odpowiedniej Instytucji). W 2019, w Białymstoku, Białostocki Alarm Smogowy opublikował petycję, która miała na celu zainicjowanie dodatkowych działań na rzecz ochrony powietrza w Białymstoku, m.in. utworzenie Antysmogowego Okrągłego Stołu i wypracowanie skutecznej polityki antysmogowej - [PETYCJA](#)

ĆWICZENIE !

Wskaż mocne i słabe strony przedstawionych projektów i akcji – odpowiedzi zapisz na kartce. Zadanie wykonaj wykorzystując metodę informacji zwrotnej.

Informacja powinna:

- wskazać dobre strony projektu,
- pokazać to, co wymaga poprawy,
- dać wskazówki, jak należy to poprawić,
- dać wskazówki, w jakim kierunku organizatorzy akcji mogą rozwijać swoje pomysły.

Tutaj znajdziecie więcej przykładów akcji informacyjnych zrealizowanych w ramach Weź oddech!

ZADANIE DOMOWE

Odpowiedzi na zadanie znajdujące się na poprzednim slajdzie prześlijcie do koordynatorki programu na adres justyna.zamojda@ceo.org.pl do **28 października**.

Powodzenia w działaniu!
Justyna Zamojda

— CEO —
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

wschodzący
Białystok

PRZYŚLIJ
ODPOWIEDZI
DO 28-GO
PAŹDZIERNIKA!

WEŻ ODDECH – MŁODZI NA RZECZ CZYSTEGO POWIETRZA

E-KURS – CZĘŚĆ III

W tej części e-kursu:

- Dowiedziecie się, jak i dlaczego promować projekt.
- Dowiedziecie się, jak sprawdzić, czy osiągnęliście cel projektu.
- Dowiedziecie się, jak podsumować pracę w projekcie.
- Dowiedziecie się, czym jest informacja zwrotna i jak ją udzielać.
- Poznaćcie ciekawe metody na refleksję grupową oraz osobistą.
- Otrzymacie podsumowywanie najważniejszych informacji całego kursu.

Kwestie techniczne kursu:

Ta część kursu składa się z 16 slajdów, praca z nimi i wspólne przeprowadzenie podsumowania zajmie Wam 2 – 3 godzin. Przygotujcie duże arkusze papieru, flamastry, małe kartki, karteczki samoprzylepne, kartki a4 oraz długopisy. Kurs jest dla Was i ma na celu wspieranie Waszego uczenia się – działajcie w grupie i nie obawiajcie się złych odpowiedzi :)

Powodzenia!

1.
TEMAT / CEL / DIAGNOZA

2.
PLAN ZADAŃ / HARMONOGRAM

3.
DZIAŁANIE + PROMOCJA

4.
**PREZENTACJA EFEKTÓW PROJEKTU
/ INFORMACJA ZWROTNA**

PROMOCJA PROJEKTU

Pamiętajcie by podzielić się tym co robicie w ramach projektu ze społecznością szkolną (uczniowie, nauczyciele, pedagodzy, Dyrekcja, rada rodziców, rodzice) i lokalną!

Promocja każdego projektu ma ogromne znaczenie – to od niej zależy, ile osób dowie się o Waszej, misji, wiadomości, którą chcecie przekazać i ile osób będzie uczestniczyć w Waszych działaniach. Szczególnie ważna jest promocja przed kluczowym działaniem w projekcie lub publiczną prezentacją, ale warto poświęcać o niej każdym etapie projektu.

Zastanówcie się, w jaki sposób możecie dotrzeć do jak najszerszego grona osób:

- 📞 warto udać się do lokalnego radia – to szczególnie dobra metoda na dotarcie z informacją do seniorów i senierek,
- 📞 napiszcie do gazetki szkolnej i lokalnej prasy oraz zamieszczajcie posty w mediach społecznościach,
- 📞 warto pomyśleć o imiennych zaproszeniach czy plakatach,
- 📞 możecie również skorzystać ze wsparcia sojuszników projektu, którzy wesprą Was również w promocji,
- 📞 nie zapomnijcie o społeczności szkolnej – zawieście plakaty i informacje na korytarzu szkolnym oraz w pokoju nauczycielskim.

Zachęcamy Was również do korzystania z własnej kreatywności i pomysłowości.

ĆWICZENIE

KANAŁY INFORMOWANIA

PRZYKŁAD PLANU PROMOCJI

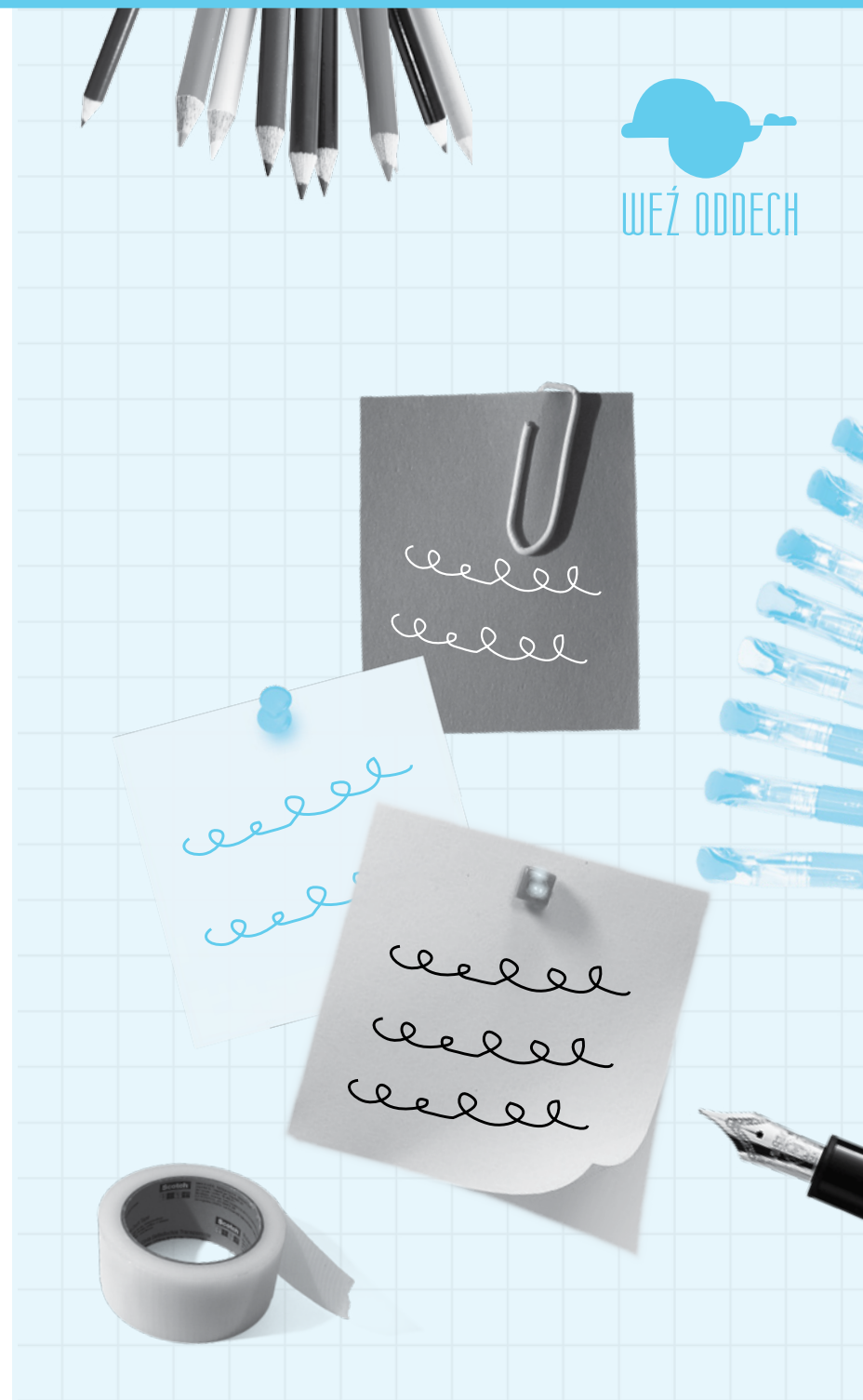
LIST DO SOJUSZNIKA

PUNKT KULMINACYJNY

Zastanówcie się również, jak mogłaby wyglądać kulminacja Waszego projektu, najważniejsze działanie w projekcie – moment, gdy publicznie zaprezentujecie efekty Waszej pracy.

Najlepiej połączyć uroczysty moment w projekcie z jakimś świętem lub wydarzeniem, datą istotną z punktu widzenia tematyki projektu lub szkoły: Dzień Czystego Powietrza, Dzień Ziemi, Tydzień Edukacji Globalnej itp.

Finałem Waszego projektu i okazją do prezentacji efektów jest wydarzenie z udziałem zaproszonych osób, np. projekcja filmowa, lekcje, wykłady połączone z wydarzeniem lub odstonięcie muralu. Kulminacja może też mieć inny charakter, np. opublikowanie stworzonego materiału (np. projektowego e-booka) w mediach lokalnych i na stronach internetowych (np. video, tekst, audio).

TYDZIEŃ EDUKACJI GLOBALNEJ

W tej edycji programu „Weź Oddech w Białymstoku” proponujemy abyście promowali swoje działania, pomysły i efekty waszych projektów chroniących powietrze, podczas

Tygodnia Edukacji Globalnej 18 – 24 listopada 2019.

Celem Tygodnia Edukacji Globalnej jest m.in. zwrócenie uwagi na problemy rozwoju współczesnego świata oraz sposób w jaki kształtuje się międzynarodowy rozwój. Edukacja globalna powinna prowadzić do osobistego zaangażowania, włączenia się w proces budowania globalnego społeczeństwa opartego na zasadach solidarności, równości i współpracy.

Tworząc własne projekty zastanówcie się nad tym jak wasze działania wpływają na innych. Czy problem z którym się mierzycie jest lokalny, czy występuje szerzej, np. międzynarodowo?

By ułatwić Wam promocję projektu organizujemy Festiwal Internetowy w czasie Tygodnia Edukacji Globalnej.

FESTIWAL INTERNETOWY

21 Listopada organizujemy Festiwal Internetowy dla wszystkich młodzieżowych grup projektowych. Bezpośredni link do rejestracji oraz więcej informacji na temat inicjatywy: [TUTAJ](#).

Podczas Festiwalu będziecie mieli okazję wziąć udział w quizach, wyzwaniach i konkursach. Będzie to również doskonała okazja do podzielenia się rezultatami swoich projektów oraz poznania grup projektowych z całej Polski.

Już dziś możecie podzielić się swoim projektem na naszym [PADLECIE](#).

Na Padlecie każda grupa uczniowska może samodzielnie dodać opis swojego działania na naszej wspólnej mapie! Bądźmy razem częścią tegorocznego TEGu! Krótki opis powinien zawierać następujące informacje:

- dane szkoły (na samym początku, przy dodawaniu miejsca),
- dwa słowa o grupie,
- działania realizowane w ramach projektu,
- zdjęcie, filmik, lub link do strony www lub inny materiał pokazujący wykonane działanie.

**FESTIWAL
INTERNETOWY
21 LISTOPADA!**

A CO PO ZAKOŃCZENIU PROJEKTU?

LUBIĘ JAK JEST
TYLE JABŁEK

A JA BYM DODAŁA
CYNAMONU

ALE PYSZNE!

Podsumowanie oraz informacja zwrotna w projekcie

W drugiej części kursu porównywaliśmy projekt do pieczenia ciasta. Wyobraźcie sobie, że wspólnie z dziadkiem upiekliście szarlotkę. Zaprosiliście gości, spędziliście wspólnie czas, a po kilku godzinach wszyscy rozeszli się do swoich domów. Podczas zmywania, dziadek zaczął się zastanawiać, czy ciasto smakowało gościom i czy warto korzystać z tego samego przepisu raz jeszcze. Mogliście w trakcie spotkania zapytać, czy ciasto smakuje, czy czegoś mu brakuje i jak można by je zmodyfikować, by bardziej smakowało. Możecie też przy innej okazji zapytać gości, czy poczęstunek był smaczny. Docenienie i komentarz do Waszego wysiłku włożonego w pie-

czenie ciasta można porównać do podsumowania projektu. I tym zajmiemy się w tej części kursu.

Każdy projekt kiedyś się kończy. Razem z nim zamyka się etap spotkań grupy, wspólnego wymyślania działań oraz ich realizacji. Każdy z Was ma pewnie wiele wspomnień związanych z pracą w projekcie. W zamknięciu jakiegoś etapu ważne jest to, aby go podsumować. Zastanowić się nad tym, co mi/nam wyszło, a co nie, czego się nauczyłem, co osiągnęliśmy jako grupa.

WYŚMIENIE!

DLA MNIE
ZA SŁODKIE

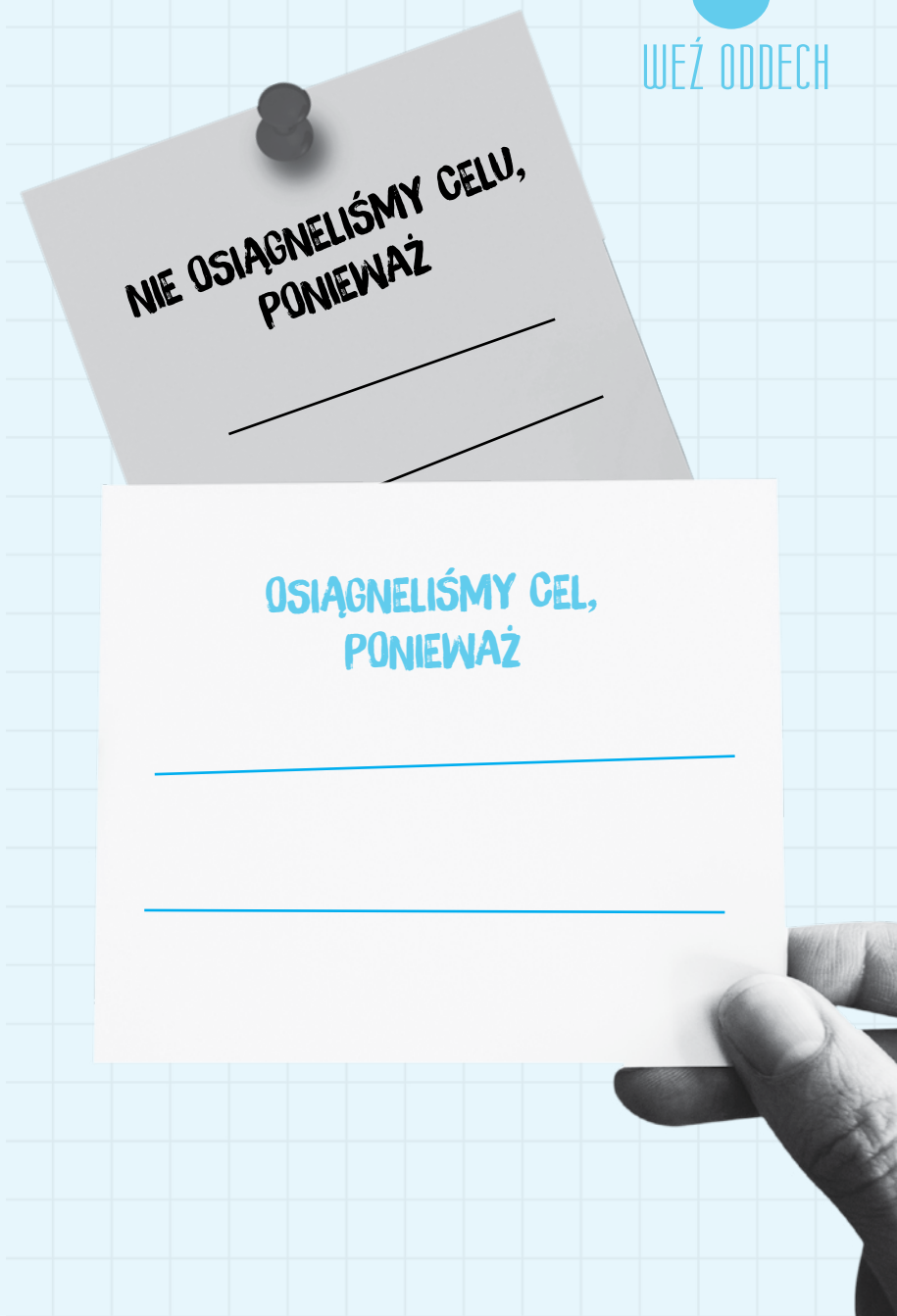

PODSUMOWUJEMY REALIZACJĘ CELÓW NASZEGO PROJEKTU

Pamiętacie jak w drugiej części e-kursu wyznaczaliście cel i określaliście temat projektu? Na dużym arkuszu papieru napiszcie cel i temat Waszego projektu i przywieście go w widocznym miejscu. Na kartce zostawcie wolną przestrzeń, tak, by można było dopisywać tam różne rzeczy.

Ćwiczenie: Czy osiągnęliśmy cel?

Każda z osób dostaje przynajmniej dwie karteczki samoprzylepne i coś do pisania. Na jednej z nich pisze: osiągnęliśmy cel, ponieważ..., a na drugiej: nie osiągnęliśmy celu, ponieważ... Teraz 2 dwie minuty na pracę indywidualną – w ciszy każdy z Was dopisuje zakończenie zdania. Możliwe, że będziecie potrzebować więcej karteczek lub nie wykorzystacie żadnej z nich. Po dwóch minutach każda osoba przykleja karteczkę obok celu, który zapisaliście na arkuszu. Po przyklejeniu jedna z osób czyta ich treść – starajcie się ich nie komentować. Pamiętajcie, że każdy z nas jest różny: inaczej definiuje sukces, inne rzeczy sprawiają, że czuje się lepiej, stąd też mogą się pojawić sytuacje, że treść karteczek będzie wyrażać opinie, niekoniecznie zbieżne z Waszym osobistym zdaniem.

ĆWICZENIE: WSPÓLNE OSIĄGNIĘCIA

To ćwiczenie jest dopełnieniem poprzedniego. Waszym zadaniem jest podsumowanie projektu przez pryzmat jego różnych etapów. Przygotujcie 4 arkusze papieru oraz flamastry. Podzielcie się na 4 kilkusobowe grupy (w jednej grupie powinny być przynajmniej 2 osoby, jeśli jest to niemożliwe, niech pojedyncze osoby wspiera opiekun/opiekunka grupy).

Na każdym z arkuszy zapiszcie:

I ETAP PROJEKTU: Wybór tematu projektu

II ETAP PROJEKTU: Cel i plan działania

III ETAP PROJEKTU: Działanie

IV ETAP PROJEKTU: Publiczna prezentacja

(To nie był obowiązkowy element Waszych projektów, jeśli nie organizowaliście prezentacji, nie zapisujcie tego etapu na arkuszu).

Każda grupa zajmuje miejsce przy dowolnie wybranym arkuszu. Zadanie polega na wypisaniu w formie mapy myśli rzeczy/działań/ rezultatów, które były możliwe do osiągnięcia dzięki współpracy w zespole na danym etapie projektu. Grupy mają na to zadanie 2 minuty.

Na tablicy zapiszcie pytania pomocnicze:

- ☞ Co zyskaliśmy na tym etapie działając jako zespół?
- ☞ Co pomagało nam pracować w grupie?
- ☞ Co tworzyło dobrą atmosferę w grupie?

Po upływie 2 minut małe grupy przechodzą do następnego arkusza, zapoznają się z hasłami, które umieściła poprzednia grupa i dopisują kolejne odpowiedzi. Zmiany robi się tak długo, by każda grupka miała szansę popracować nad wszystkimi arkuszami. Po zakończonej pracy, każda osoba zapoznaje się z treścią arkuszy.

Usiądźcie w kręgu tak, by osoby z małych grup siedziały obok siebie. Każda z grup przygotowuje odpowiedź na pytanie: jaką trudność napotkaliśmy podczas pracy w projekcie i jak sobie z nią poradziliśmy. Po przygotowaniu odpowiedzi każda z grup dzieli się odpowiedziami na forum. Podobnie jak w poprzednim ćwiczeniu, starajcie się nie komentować wypowiedzi innych osób.

INFORMACJA ZWROTNA

Nie bez przyczyny podczas ostatnich dwóch ćwiczeń wstrzymywaliście się od komentowania wypowiedzi Waszych kolegów i koleżanek. W każdej grupie mogą występować różne relacje: bywa, że osoby z grupy bardzo się lubią i spędzają ze sobą czas również poza projektem. Czasami się zdarza, że nie z każdą osobą z grupy się dogadujemy. I nie ma w tym nic złego! Podczas podsumowania pracy w projekcie, staramy się zepchnąć osobiste uczucia na dalszy plan. Tak też zrobimy w tym ćwiczeniu, w którym będziecie sobie nawzajem udzielać informacji zwrotnej.

Informacja zwrotna jest takim rodzajem **rozmowy**, która umożliwia podsumowanie projektu (lub jego etapu). Podstawową zasadą informacji zwrotnej jest to, że odnosimy się do konkretnej sytuacji, efektu pracy czy zachowania. Taki sposób rozmowy umożliwia wymianę zdań, przekazania sobie wskazówek w taki sposób, że druga osoba będzie widziała, jak te wskazówki wdrożyć w swoją pracę w przyszłości.

- ☞ W informacji zwrotnej odnosimy się do konkretnej sytuacji, efektu pracy czy zachowania.
- ☞ W informacji zwrotnej doceniamy czyjaś pracę oraz wskazujemy elementy do poprawy.
- ☞ W informacji zwrotnej dokładamy troskę, by komunikaty nie miały charakteru oceniającego, używamy określeń w komunikacie „ja”, np.: Mocną stroną twojej pracy jest..., Lubiłem z Tobą pracować, gdy... Cieszyłam się, kiedy ty..., Zrobiło na mnie wrażenie..., ponieważ..., Widzę, że w Twojej pracy brakuje..., Nie lubię, kiedy Ty..., ponieważ..., Dostrzegłem, że to zadanie było dla Ciebie trudne, ponieważ...

Tak sformułowana wypowiedź pozwala nam uniknąć wytykania błędów. Nie mówimy: Źle zrobiłeś..., Nie wykonałeś..., Nie potrafisz...

ĆWICZENIE „MOC SŁÓW”

Każda osoba otrzymuje kartkę i coś do pisania. Na kartce zapiszcie poniższe zdania w taki sposób, by pod każdym z nich zostawić wolne miejsce.

- ☞ Najbardziej podobało mi się gdy w projekcie zrobiłeś...
- ☞ Cieszę się że pracowałeś ze mną w projekcie bo dzięki Tobie...
- ☞ Dostrzegam, że w Twojej pracy brakuje...
- ☞ Nie lubię, kiedy Ty...

Po zapisaniu, przyklejcie je sobie na plecy za pomocą taśmy klejącej. Następnie spacerując po sali wpisujcie na kartkach kolegów i koleżanek dokończenie zdań, np. „Nie lubię kiedy Ty... spóźniasz się na spotkania naszej grupy projektowej”. Pamiętajcie, że skupiacie się jedynie na podsumowaniu pracy w projekcie!

Na wykonanie zadania dajcie sobie odpowiednią ilość czasu – przy małych grupach wystarczy 10 minut, przy większych trochę więcej. Jeśli ktoś z grupy nie chce udzielić odpowiedzi na czyjeś kartce, pozwólcie na to.

Po zakończonym zadaniu usiądźcie wspólnie w kręgu.

Odpowiedzcie na forum na pytanie:

- ☞ Co mnie najbardziej zaskoczyło w odpowiedziach kolegów i koleżanek?
- ☞ Czego nowego dowiedziałem się o sobie?
- ☞ Co wykorzystam jako wskazówkę na przyszłość?

Podczas realizacji tego zadania pamiętajcie o kilku ważnych kwestiach: sukces grupy to ich wkład i praca wszystkich członków i członkiń. Nie ma gorszych lub lepszych osób z grupy, bo każdy jest ważny.

**ZACHĘCAMY ABY OPIEKUN/
OPIEKUNKA GRUPY BRAŁ CZYNNY
UDZIAŁ W TYM ĆWICZENIU.
INFORMACJA ZWROTNA
POWINNA BYĆ DAWANA RÓWNIEŻ
NAUCZYCIELOM I NAUCZYCIELKOM,
SZCZEGÓLNIE, GDY BRALI UDZIAŁ
W REALIZACJI PROJEKTU.
DLA GRUPY BĘDZIE TO NA PEWNO
WAŻNE WYDARZENIE,
ŻE OPIEKUN/OPIEKUNKA
PRZYJMUJE INFORMACJĘ
ZWROTNA**

ĆWICZENIE: OSOBISTY TALIZMAN

Usiądźcie w kręgu. Zapiszcie na pojedynczej kartce swoje imię i nazwisko oraz swoje trzy pozytywne cechy, które Waszym zdaniem zostały wykorzystane podczas pracy w zespole i przyczyniły się do osiągnięcia sukcesu w projekcie.

Następnie zaginajcie kartkę w taki sposób, aby cechy były niewidoczne (widać tylko imię i nazwisko) i podajcie dalej. Kolejne osoby zapisują na kartkę jedną pozytywną cechę/umiejętność osoby (której nazwisko jest widoczne na kartce), która pozytywnie wpłynęła na działania w zespole.

Po każdym wpisaniu cechy/umiejętności osoby zaginają kartkę, tak żeby każda następna osoba nie sugerowała się poprzednim zapisem. Kartka krąży w kółku tak długo, aż trafi w ręce właściciela/właścicielki. W efekcie każdy z Was otrzymuje listę kilku pozytywnych informacji na temat swojej pracy w projekcie. Niektóre z nich oczywiście mogą się powtarzać co oznacza, że są ważniejsze lub bardziej widoczne. Teraz jest czas, by każdy właściciel i właścicielka kartki zapoznała się z dopisanymi przez resztę grupy cechami. Możecie na forum podzielić się tym, co Was pozytywnie zaskoczyło, ucieszyło.

Starannie schowajcie kartki jako swoje talizmany, które dodadzą Wam sił i wzmocnią świadomość swoich atutów i potencjału jaki macie w pracy w zespole.

ĆWICZENIE: LIST DO SIEBIE

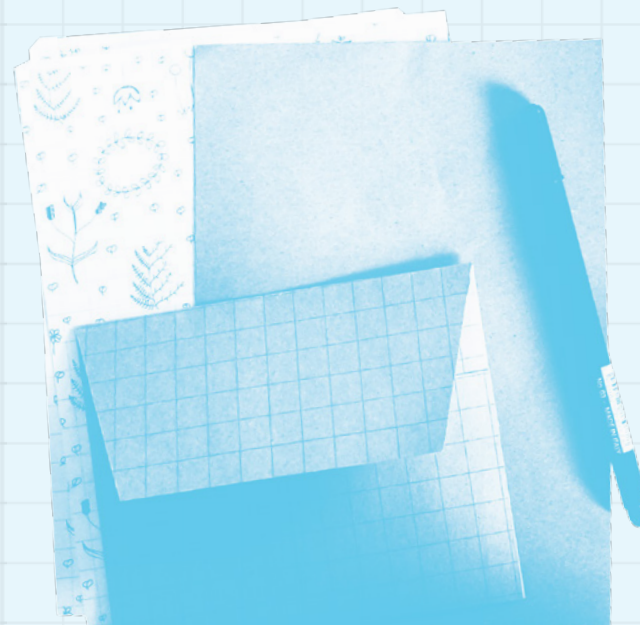

W tym ćwiczeniu zachęcamy Was do osobistej refleksji. Będzie Wam potrzebna karta, długopis oraz koperta. Na wykonanie zadania macie 15 minut. Waszym zadaniem jest napisanie listu do samego/samej siebie. W liście odnieś się do następujących kwestii:

- ✎ Jestem z siebie dumny, ponieważ podczas projektu zajmowałem się (tutaj napisz czym się zajmowałeś) i zrobiłem (tutaj napisz co zrobiłeś). Np. *podczas projektu odpowiadałem za przygotowanie materiałów graficznych, zrobiłem plakat, logo, ulotki oraz zaproszenia.*
- ✎ Czuję, że zadania, które wykonywałem mnie rozwinęły, ponieważ (tu napisz dlaczego tak czuję). Np. *czuję, że przygotowanie materiałów graficznych mnie rozwinęło, ponieważ nauczyłem się obsługi nowego programu graficznego.*
- ✎ Po projekcie chciałbym rozwinąć swoje umiejętności w zakresie (tutaj napisz w jakim). Np. *po projekcie chciałabym zakresie tworzenia krótkich filmów promocyjnych.*
- ✎ Swoje umiejętności rozwinę poprzez (tutaj wpisz, co planujesz zrobić, aby rozwinąć swoje umiejętności). Np. *swoje umiejętności w tworzeniu map rozwinę poprzez kurs internetowy, dotyczący montażu filmów.*

Niech każdy z Was zaklei kopertę napisze na niej swoje imię i nazwisko i przekaże ją nauczycielowi/nauczycielce. Nie czytajcie listów na forum – to list do Was, nie do innych osób w grupie. Koperty powinny wrócić do adresatów po pół roku od napisania listu do samego siebie.

A co jeśli po pół roku, kiedy otworzycie kopertę z listem do siebie, uznacie, że nie udało się Wam zrealizować celu – rozwinąć swoich umiejętności? Spróbujcie raz jeszcze! Napiszcie kolejny list i schowajcie go do koperty. Spróbujcie zaplanować swoje kolejne pół roku tak, by mieć możliwość rozwijania swoich umiejętności!

Uff. Zakończzone. Mamy nadzieję, że przeszliście przez wszystkie ćwiczenia i czujecie się po nich wzmocnieni i gotowi na nowe projekty. W tej części stawaliśmy nacisk na promocję i podsumowanie oraz osobistą refleksję. Wszystkie dotyczące podsumowania projektu z kursu możecie wykonywać również podczas podsumowania innych projektów. Możecie również stosować tylko te, które najbardziej Wam się podobają. Powodzenia w realizacji projektów!

- 👉 *Zapraszam Was serdecznie do Promowania działań i/lub rezultatów Waszych projektów.*
- 👉 *Wpiszcie krótki opis Waszego projektu na mapie (na padlecie).*
- 👉 *Weźcie udział w Festiwalu Internetowym 21 listopada!*
- 👉 *Będę czekała na relacje z projektów i ewentualne pytania.*

Justyna Zamojda

MODUŁ 1

Niska Emisja

to emisja szkodliwych pyłów i gazów na małej wysokości (do 40 metrów) powstająca w wyniku nieefektywnego spalania paliw w domowych piecach. Do paliw tych należy zazwyczaj węgiel niskiej jakości, drewno lub nielegalnie spalane odpady. Przyczyną niskiej emisji są również zanieczyszczenia pochodzące z transportu, głównie z samochodów i innych pojazdów spalinowych. Niska emisja jest głównym źródłem smogu.

[QUIZ](#) – dla czterech grup, trwa około 20 minut.

Ciekawe organizacje z terenu Białegostoku, które działają na rzecz czystego powietrza lub mogą wesprzeć wasze działania:

- **Rowerowy Białystok**
- **Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych**
- **Centrum Aktywności Społecznej**
- **Stowarzyszenia na Rzecz Eko-Rozwoju "Agro-Group"**
- **Instytut Działań Miejskich**

MODUŁ 2

Projekt młodzieżowy – etapy pracy:

1. **Budowanie grupy projektowej** i [kontrakt](#)
2. **Wyznaczamy temat**
3. **Cel projektu** – do tego przyda karta [diagnozy potrzeb](#)
4. **Lista zadań oraz termin**, kiedy te wszystkie rzeczy się wydarzą.
Do tego przyda się Wam stworzenie [Harmonogramu](#).
5. **Sojusznicy projektu**, zastanówcie się, kto może wesprzeć Was w realizacji projektu.
6. **Działania!** (i promocja projektu)
7. **Publiczna prezentacja efektów projektu.**
8. **Podsumowania projektu** oraz do informacji zwrotnej, którą dajemy sobie nawzajem w grupie projektowej.

[Film](#) o tym, jak zrobić projekt edukacyjny.

MODUŁ 3

Promocja to ważny etap realizacji projektu – to od niej zależy, ile osób dowie się o Waszej misji, wiadomości, którą chcecie przekazać i ile osób będzie uczestniczyć w Waszych działaniach.

Ważna data - najlepiej połączyć uroczysty moment w projekcie z jakimś świętem lub wydarzeniem, datą istotną z punktu widzenia tematyki projektu lub szkoły

Zakończenie projektu zamyka się etap spotkań grupy, wspólnego wymyślania działań oraz ich realizacji. Przed grupą projektową ostatnie dwa zadania:

- **podsumowanie** to okazja do tego, by zastanowić się nad tym, co mi/nam wyszło, a co nie, czego się nauczyłem, co osiągnęliśmy jako grupa,
- **informacja zwrotna w projekcie** to rozmowa, która umożliwia wymianę zdań, przekazania sobie wskazówek w taki sposób, że druga osoba będzie widziała, jak te wskazówki wdrożyć w swoją pracę w przyszłości.

